

ADATREPOZITÓRIUM PROJEKT A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN

Hoczopán Szabolcs

SZTE Klebelsberg Könyvtár és Levéltár

szabolcs.hoczopan@ek.szte.hu

ORCID: [0000-0002-7892-9974](https://orcid.org/0000-0002-7892-9974)

Nagy Gyula

SZTE Klebelsberg Könyvtár és Levéltár

gyula.nagy@ek.szte.hu

ORCID: [0000-0002-8391-2851](https://orcid.org/0000-0002-8391-2851)

Absztrakt

A Szegedi Tudományegyetem azért hozta létre kutatási adatrepozitóriumát, hogy kielégítse a kutatási adatok teljes körű kezelése kapcsán növekvő igényeket egy holisztikus, életciklus-alapú RDM-keretrendszerrel párosítva. A lehetséges szoftvermegoldások összehasonlítása után az InvenioRDM-et választottuk aktív nyílt forráskódú ökoszisztémája, skálázható architektúrája és natív DOI-támogatása miatt. Az Invenio-t teljes egészében lefordítottuk magyarra, integráltuk az egyetem Keycloak SSO-rendszerével, és egy közösségi alapú szerepkörrendszerrel konfiguráltuk, amely finomhangolt hozzáférés-vezérlést tesz lehetővé. Az adatrepozitórium a FAIR-elveket a DataCite-kompatibilis alapsémán keresztül valósítja meg, és a tervek szerint a HUN-REN ARP Sémaregiszter keretében társfeljesztett, diszciplína-specifikus kiterjesztésekkel bővül. A láthatóság növelése érdekében OAI-PMH aratás és helyi keresőrendszeri integráció bevezetése zajlik, a platform pedig már most támogatja a nagy méretű fájlok feltöltését. Hosszú távú terveink között szerepel a föderáció az European Open Science Clouddal (EOSC) és a felvétel a Clarivate Data Citation Indexébe.

Kulcsszavak: kutatási adatmenedzsment, adatrepozitórium, Invenio

Abstract

Data Repository Project at the University of Szeged

The University of Szeged launched its research data repository to meet growing institutional demand for end-to-end research data management, pairing staff training, and needs assessments with a holistic, life-cycle RDM framework. After comparing the possible software solutions, we chose InvenioRDM for its active open source ecosystem, scalable architecture and native DOI support. Invenio was fully translated into Hungarian, integrated with the university's Keycloak SSO, and configured with a community-based roles system

that enables fine-grained access control. The data repository implements FAIR principles through the DataCite-compliant core schema and according to the plans with some discipline-specific extensions co-developed through the HUN-REN ARP Schema Registry. OAI-PMH harvesting and local discovery integration are being added to broaden visibility, and the platform already supports large file uploads. Long-term plans target federation with the European Open Science Cloud and inclusion in Clarivate's Data Citation Index.

Keywords: research data management, data repository, Invenio

Az SZTE Adatrepozitórium megteremtésének előzményei, főbb mérföldkövek

A kutatásiadat-kezelés témakör már évekkel ezelőtt az érdeklődés homlokterébe került intézményünkben. A kezdetektől igyekeztünk figyelemmel kísérni a terület aktuális történéseit. Törekvéseinkről értesülve 2019-ben a szegedi ELI-ALPS Kutatóintézet munkatársai megkerestek bennünket a potenciális együttműködési lehetőségek feltérképezése, illetve a kutatási adatok kezelésére vonatkozó tanácsadás céljából. A 2019 és 2020-as esztendőben elindítottuk a „Kutatási adatok kezelésének fejlesztése a Szegedi Tudományegyetemen” című projektet. Ebben az időszakban több munkatársunk elvégezte a „Research Data Management Librarian Academy [RDMLA]” MOOC kurzust¹. Kollégáink évről évre bekapcsolódtak a „Train the trainers” képzésekbe², illetve folyamatosan meghirdették az adatkezelési terv kitöltési meetup alkalmakat az egyetem kutatóinak. 2021-ben elkészítettük az „SZTE Adatrepozitórium megvalósíthatósági tanulmányt”, illetve „Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatások előkészítése a Szegedi Tudományegyetemen” címet viselő kérdőívben (Zeller et al., 2021a) mértük fel az egyetemi polgárok igényeit. A felmérés eredményét Workshop előadásban (Zeller et al., 2021b), illetve önálló tanulmányban (Zeller et al., 2021c) ismertettük. A kérdőív kiértékelésére alapozva több kutatásiadat-kezelési szolgáltatást indítottuk a Szerzői Eszköztáron³. A következő évben az elindított szolgáltatások működtetése, promotálása mellett az SZTE Adatrepozitórium koncepció kialakítása is megtörtént az RRF-2.1.2 pályázathoz kapcsolódóan. Az SZTE Adatrepozitórium projekt⁴ konkrét elindítása a tavalyi évben történt meg. A fejlesztések 2025. szeptemberére értek oda, hogy az SZTE Adatrepozitóriumának⁵ éles üzeme is el tudott indulni.

1 Research Data Management Librarian Academy [RDMLA] – <https://www.canvas.net/browse/simmonsu/courses/research-data-management> (2025.07.05)

2 Train the Trainers módszertan a HUNOR munkacsoportban – <https://openscience.hu/2022/07/05/train-the-trainers-modszertan-a-hunor-munkacsoportban> (2025.07.02)

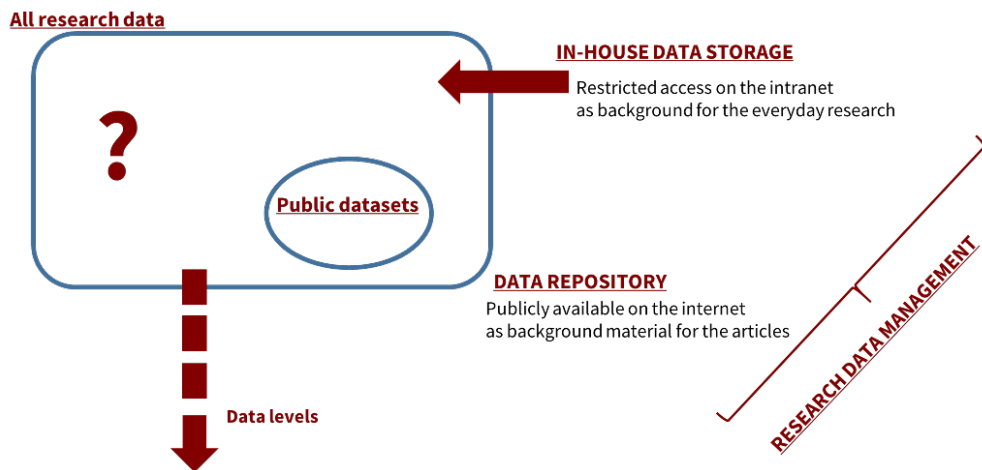
3 Kutatási adatkezelés szolgáltatások – <https://szerzoknek.ek.szte.hu/szolgaltatasaink> (2025.07.06)

4 A fejlesztés megvalósulását az RRF-2.1.2-21-2022-00012 azonosítószámú, Komplex Digitális Modellváltás – intelligens fokozatváltás projekt támogatja. A projekt Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervének keretében valósul meg.

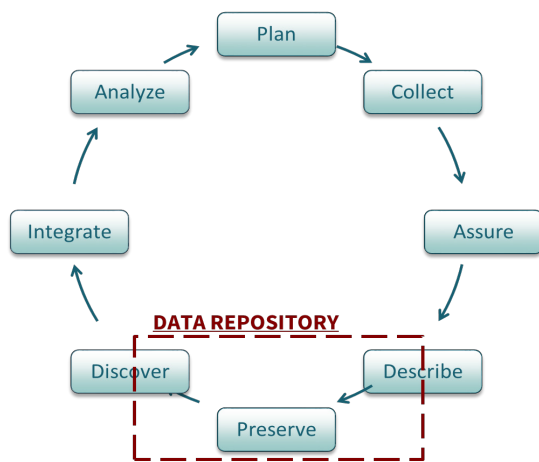
5 SZTE Adatrepozitórium – <https://datarepo.ek.szte.hu> (2025.10.06)

A kutatásiadat-menedzsment komplex megközelítése

A kezdetektől alapvetésként kezeltük, hogy az kutatásiadat-menedzsment többet kell, hogy jelentsen egy adatrepozitórium üzemeltetésénél, hiszen kifejezetten komplex területről van szó, ahol kizárólag a holisztikus szemlélet hozhat minőségi eredményeket. Mindezt a komplex, többretegű kutatásiadat-menedzsment megközelítést saját szerkesztésű ábrán, illetve a DataOne kutatási adat életciklus ábráját felhasználva a következőképpen szemléltettük a projekt kezdeti szakaszában.



1. ábra A kutatásiadat-kezelés komplex megközelítése⁶



Source: The DataONE data life cycle. <https://www.dataone.org/data-life-cycle>

A komplex megközelítésre való igény mellett az is elmondható, hogy a terület folyamatos mozgásban és fejlődésben van (különösen igaz volt ez a kezdeti szakaszban), ezért bevallottan a kiválasztási stratégiáját alkalmaztuk, elkerülve az útkeresésből fakadó esetleges zsákutcákat. Ugyanakkor lemaradók sem szerettünk volna lenni, ezért a tavalyi évben végre rászántuk magunkat a projekt elindítására, elérendő célként megjelölve egy adatrepozitórium létrehozását és beillesztését a már több mint 15 éves Contenta repozitóriumrendszerbe⁸.

Már az előkészítési szakaszban, a megvalósíthatósági tanulmány írásakor szembesültünk a potenciálisan felhasználható szoftveres háttér korlátaival és komplexitásával, így végig szem előtt tartottuk a dinamikusan fejlődő, perspektivikus szoftveres háttér esszenciális szükségét. A projekt során további jelentős megválaszolandó kérdéskört jelent a tudományterület-specifikus metaadatsémák alkalmazása, ahol komoly lehetőséget azonosítottunk egy potenciális együttműködésben a föderált HUN-REN ARP (Kovács, 2023) rendszer irányába.

Az adatrepozitórium szoftveres háttérének kiválasztása

Az adatrepozitórium szoftveres háttérének kiválasztását a korábban említett megvalósíthatósági tanulmányban alaposan körüljártuk. Potenciálisan alkalmazható rendszerként a Dataverse, a Dryad és az Invenio rendszereket azonosítottuk. Alapos megfontolás után végül az Invenio-t választottuk. Az Invenio gondozása a CERN-hez köthető, a rendszer alapjait 2002-ben rakták le, azóta folyamatos a program fejlesztése. A világszerte ismert Zenodo adatrepozitóriumot is ez a keretrendszer szolgálja ki. Bár az Invenio korábban olyan több komponensből álló keretrendszer volt, amelynek adatrepozitórium-célú beüzemeléséhez jelentős informatikai tudásra volt szükség, az újabb fejlesztéseknek köszönhetően az InvenioRDM-változat már többé-kevésbé kulcsrakész módon telepíthető kutatási adatrepozitóriumot kínál. Természetesen ennek telepítéséhez is szükség van informatikai tudásra, de az előre összerakott csomagként történő telepítés mégis sokkal egyszerűbb implementálhatóságot biztosít, mint a korábbi eljárás.

Fontosnak tartottuk, hogy a kiválasztott adatrepozitórium szoftver mögött aktív fejlesztői és használói közösség legyen, a szoftver maga jól dokumentált legyen, valamint felhasználóbarát módon beépített DOI-támogatást biztosítson. Szükséges volt továbbá, hogy többféle rekordtípus és sokféle exportformátum álljon rendelkezésre, illetve, hogy a fájlkezelés tekintetében sok milliónyi állományt és potenciálisan akár petabyte-okban mérhető adatmennyiséget is képes legyen feldolgozni. Elvárásunk volt a maximálisan feltölthető fájlme-

7 Data Lifecycle – DataOne – <https://towson.libguides.com/dataresearch/datamangement/dldataone> (2025.07.04)

8 Contenta repozitóriumok - <http://contenta.ek.szte.hu> (2025.07.04)

ret szabályozhatósága, illetve az egyéb feltöltési limitek konfigurálhatósága. A REST API megléte és az egyidejűleg akár több mögöttes tárolórendszer konfigurálhatósága szintén az Invenio mellett szóltak.

Az Invenio magyar felhasználói felületének kialakítása és a fordítási munka

Az Invenio magyar nyelvi fájljai csak 40%-ban álltak rendelkezésre a projekt elején, így a teljes körű használathoz be kellett fejezni a fordítást. A feladatot végző munkatársaknak a Transifex⁹ felületén kellett regisztrálniuk és belépniük az Invenio fordításán dolgozó munkacsoportba. Prioritási sorrendben haladtak a modulokkal, hogy a rendszer minél hamarabb magyarul is használható állapotba kerüljön. A fordítást megnehezítette, hogy a fordítandó szövegelemek nem a felhasználói felületen tapasztalható kontextusban, a pontos funkcionalitást kipróbálva jelentek meg a fordítás során. Emiatt előfordulhat, hogy később, használat közben még javítani kell egyes elemeken, amikor a pontos kontextus esetlegesen nem megfelelő. Az elvégzett fordítási munkának köszönhetően a magyar lett a negyedik nyelv az Invenio esetében, amelynek teljessé vált a fordítása. A dobogóról csak nagyon kevéssel csúsztunk le a norvég fordítók mögött.

Felhasználókezelés

A projekt során megcélzott alapértelmezett felhasználói kört a Szegedi Tudományegyetemhez kapcsolódó kutatási projektekből résztvevő kutatók jelentik. Számukra az adatrepozitóriumba való bejelentkezéshez nincs szükség előzetes regisztrációra, mivel az össze van kapcsolva az SZTE Keycloak Identity and Access Management rendszerével. Az egyetemi polgároknak a bejelentkezést követően így automatikusan létrejön a felhasználói fiókjuk az adatrepozitóriumban. A kutatócsoportok és az intézmények közötti projektek esetében ugyanakkor külsős, nem SZTE-felhasználókra is számítunk. Ezekben az esetekben az automatikus belépés nem megoldható a saját egyetemi autentikációs rendszer segítségével. Ezek a felhasználók közvetlenül az adatrepozitóriumban tudnak majd saját fiókot regisztrálni, amelyet azután az adminisztrátori feladatokat ellátó könyvtárosok tudnak jóváhagyni. Ezzel a lépéssel elkerülhetjük a nem jogosult vagy a spamcélú regisztrációkat.

Közösségek

Az Invenio-ban mindenkinek kötelező legalább egy közösséghez, munkacsoporthoz tartoznia. Mivel ennek a közösségalapú rendszernek kell a későbbiekben a kutatócsoportokat leképezniük, azt az áthidaló megoldást választottuk, hogy minden regisztrált felhasználó alapértelmezettként az „SZTE” közösség tagja lesz, majd ezen belül adminisztrátori segítséggel alakítjuk ki a kutatócsoportok kisebb közösségeit. Adott közösségen belül a kutatóknak lehetőségük lesz a közös kutatási adataikon való kollaborációs munkára.

9 Transifex – <https://www.transifex.com> (2025.07.01)

A közösségeken belül a következő szerepkörök alakíthatóak ki:

A tulajdonos (owner) teljes körű jogosultsággal rendelkezik a közösség felett. Kezelheti a közösség beállításait, tagságát és moderációs szabályait. Hozzáadhat vagy eltávolíthat más tagokat bármilyen szerepkörben. Törölheti magát a közösséget is, ha ez valamilyen okból szükségessé válik. A menedzser (manager) kezelheti a közösség tagjait, hozzáadhat és eltávolíthat tagokat, de nem módosíthatja a tulajdonosokat. Moderálhatja a közösséghez benyújtott rekordokat, jóváhagyhatja vagy elutasíthatja azokat. Módosíthatja a közösség metaadatait és láthatósági beállításait. A kurátor (curator) a közösséghez tartozó felhasználó, akinek joga van rekordokat benyújtani a közösség számára. A kurátor nem rendelkezik moderációs vagy adminisztrátori jogokkal. Az olvasó (reader) gyakorlatilag egy meghívott vendég felhasználó, aki csak olvasási jogot kap a közösség kutatási adataihoz.

Kutatási adatok és metaadatok kezelése

Az adatrepozitóriumban a kutatási adatok kezelése természetesen a FAIR-alapelvek¹⁰ mentén történik, vagyis a repozitált kutatási adatok megtalálhatóak, elérhetőek, együttműködőek és újrafelhasználhatóak. Ennek érdekében részletes metaadatok lehetőségeket biztosítunk az adacsomagokhoz. Az Invenio által alkalmazott alap metaadatsémának a DataCite Metadata Schema 4.6¹¹ alkotja a gerincét, ezt vettük alapul az adatbeviteli űrlap implementálásakor. A metaadatmezőket a séma kötelező, ajánlott és opcionális kategóriákba sorolja be.

ID	Metaadatmező	Státusz
1	Identifier	kötelező
2	Creator	kötelező
3	Title	kötelező
4	Publisher	kötelező
5	Publication Year	kötelező
6	Subject	ajánlott
7	Contributor	ajánlott
8	Date	ajánlott
9	Language	opcionális

¹⁰ <https://openscience.hu/f-a-i-r-kutatasi-adatkezeles> (2025.07.05)

¹¹ <https://schema.datacite.org/meta/kernel-4.6> (2025.07.06)

ID	Metaadatmező	Státusz
10	Resource Type	kötelező
11	Alternate Identifier	opcionális
12	Related Identifier	ajánlott
13	Size	opcionális
14	Format	opcionális
15	Version	opcionális
16	Rights	opcionális
17	Description	ajánlott
18	Geolocation	ajánlott
19	Funding Reference	opcionális
20	Related Item	opcionális

1. táblázat DataCite Metadata Schema 4.6

Ez a multidiszciplináris alap metaadatséma megfelel a 12 karú egyetem általános igényeinek kielégítésére, de nem alkalmas speciális, diszciplináris metaadatolási célokra. Egy-egy új tudományterület-specifikus metaadatséma létrehozása az Invenio-ban idő- és energia-igényes folyamat. Alaposan végig kell gondolni, kinek és milyen speciális metaadatsémákat érdemes előzetesen létrehozni, mert könnyen lehet, hogy a létrehozott séma nem találkozik a kutatói igényekkel. A projekt során átnéztük a bath-i metaadatszabvány-katalógust¹², de nem igazán találtunk olyan sémát, amelyet meggyőződésünk szerint biztosan használatba vennének a kutatók. A legbiztonságosabb megoldást az jelentené, ha minden sémát az igénylő kutatócsoporttal együtt alakítanánk ki, biztosítva, hogy az teljesen megfeleljen a kutatói igényeknek. Egyedül a klinikai tesztek gyűjtő Clinical Trails¹³ adatbázis sémáját találtuk elég ígéretesnek ahhoz, hogy kiegészítse az alap DataCite mezőket. A ClinicalTrials¹⁴ adatbázisba rendszeresen küldenek adatokat az SZTE klinikai kutatócsoportjai, így feltételezésünk szerint az adatrepozitórium vonatkozó mezői nem lesznek kihasználatlanok.

12 Bath Metadata Standards Catalog – <https://rdamsc.bath.ac.uk> (2025.07.02)

13 Bath Metadata Standards Catalog for ClinicalTrials.gov set of data elements – <https://rdamsc.bath.ac.uk/msc/m32> (2025.07.04)

14 ClinicalTrials – <https://clinicaltrials.gov> (2025.07.01)

Egyetlen speciális séma elkészítése után is világossá vált számunkra, hogy mindenképpen tervszerűen szükséges eljárni, sőt amennyiben erre lehetőség van, érdemes más intézményekkel kooperálni annak érdekében, hogy megosszuk a sémák létrehozása és naprakészen tartása körüli feladatokat, arról nem beszélve, hogy így a hazánkban használt tudományterületi sémák homogenitása is növelhető. Az együttműködésre a HUN-REN ARP Schema Registry¹⁵ tűnik jelenleg a legjobb megoldásnak. A regiszterben a felhasználók saját igényeik szerint, közösségük követelményeinek megfelelő sémákat hozhatnak létre. Ezeket a sémákat azután saját rendszereikbe importálva használhatják, vagy közvetlenül a HUN-REN ARP Adatrepozitóriumban tárolt kutatási adatok leírásánál alkalmazhatják.

Az ARP Schema Registry egy Cedar-alapú¹⁶ (Center for Expanded Data Annotation and Retrieval) alapú metaadat-tároló, amelyet kutatási adatok azonosítását, értelmezését és kereshetőségét támogató metaadatok és metaadatsablonok tárolására, elérésére és szerkesztésére terveztek. Ezen felül az ARP Schema Registry lehetővé teszi teljesen új sémák létrehozását is. A metaadatok mellé kiegészítésként minden adatcsomagnál feltölthetőek leíró jellegű, magyarázó-értelmező, formázás nélküli szövegfájlok is. A beviteli űrlapról esetleg hiányzó metaadatok mellett ezekben a README fájlokban azokat a speciális programokat, eszközöket is meg lehet nevezni, amelyekkel a csatolt adatcsomagokat meg lehet jeleníteni.

A feltölthető adatcsomagok viszonylag nagy méretűek lehetnek: száz gigabájtos alapértelmezett fájl méret limitet tervezünk, amelytől indokolt esetekben, egyedi elbírálás alapján felfelé el lehet majd térni. A rekordok minden módosítása új verzióként rögzül a rendszerben, így a verziótörténet teljes egészében visszakövethető. Természetesen a kutatók dönthetnek arról, hogy melyik az a verzió, amit publikálni szeretnének a rendszerbe és melyik marad a közösségük saját felületén.

Az adatoknak nem kell feltétlenül nyílt hozzáférésűnek lenniük. Természetesen sok okból felmerülhet a kutatási adatok embargós, vagy zárt hozzáférésű elhelyezése (pl.: szabadalmak, ipari és személyes adatok esetében). Az adatrepozitórium lehetővé teszi, hogy külön hozzáférési szabályokat rendeljünk az adatcsomagokhoz és a hozzájuk tartozó metaadatokhoz. Ilyen módon az adatok megtalálhatóak lesznek ugyan, de a dataset-ekhez csak a kutatók által meghatározott feltételek mellett lehet majd hozzáférni.

15 HUN-REN ARP Schema Registry: <https://researchdata.hu/en/cooperation/metadata-schema-creation-data-repositories-libraries-and-memory-institutions> (2025.07.02)

16 CEDAR Resources – <https://github.com/metadatacenter> (2025.07.04)

Az adatok validálása

A kutatók által feltöltött metaadatolt adatsomagokat nem lehet automatikusan publikálni az adatrepozitóriumban. Ahogyan az SZTE Publicatio Repozitórium¹⁷ esetében, a beküldött rekordok először az adminisztrátori felületre kerülnek. Az adminisztrátorok javítják az esetleges hibákat, tisztítják a metaadatokat és csak ezt követően jelenhetnek meg rekordok az adatrepozitóriumban. Az adatok validálása során a véglegesnek szánt rekordok DOI-azonosítót kapnak az idézhetőség és a láthatóság érdekében.

DOI-azonosítók

A meglévő Crossref-alapú DOI¹⁸-szolgáltatásunk sajnos nem kompatibilis az Invenio-val. A DataCite ügynökségnél tudunk megfelelő azonosítókat regisztrálni, azonban ennek komoly költségvonzata van¹⁹. Különösen nem rentábilis egy DataCite szerződés az adatrepozitórium szolgáltatás első éveiben, amikor feltehetőleg csak kisebb számú azonosító regisztrálására lesz igény. Áthidaló megoldásként így nem közvetlenül, hanem az MTA Könyvtár és Információs Központ DOI Irodáján²⁰ keresztül kötöttünk megállapodást a DataCite-tal, amelynek előnye, hogy az éves tagsági díjat meg tudjuk spórolni. A DOI-kiosztást viszont nem a nevezett DOI Irodán keresztül tervezzük megvalósítani, hanem közvetlenül DataCite API-val a DC Fabricában. A Fabrica a DataCite webes felülete, ahol létrehozhatók, visszakereshetők és nyomonkövethetők a kiosztott DOI-azonosítók és a kapcsolódó metaadatok. A Fabrica tartalmazza az összes funkciót, amely a fiókok, prefixek és kapcsolattartók kezeléséhez szükséges. A szolgáltatás indulásához egyetlen prefixet kértünk ki. Ez a kezdeti időszak feltehetőleg kis számú DOI-azonosítójához biztosan elegendő lesz. A későbbiekben szükség esetén a kutatócsoportok, projektek kérésére újabb prefixeket is használatba vehetünk.

Az Invenio lehetővé teszi a verziókezelést is, így adott digitális objektum különböző verzióhoz külön DOI-azonosítók rendelhetőek. Ez lehetővé teszi a különböző verziók egyedi azonosítását és visszakeresését. A rendszer nem csak a rekordok minden egyes verziójához képes automatikus DOI-regisztrációra, hanem általános DOI-azonosítót is társítani tud a rekordhoz, amely mindig a legfrissebb rekordverzióra mutat. Ezzel biztosítható, hogy ha változás, frissítés történik a rekord életútja során, legyen egy olyan állandó azonosító is, amely mindig a legfrissebb elérhető verziót jelöli.

17 SZTE Publicatio Repozitórium Általános szabályzat - <https://publicatio.bibl.u-szeged.hu/information.html> (2025.07.04)

18 DOI igénylés - <https://szerzoknek.ek.szte.hu/doi> (2025.07.08)

19 DataCite Fee Model - <https://datacite.org/fee-model> (2025.07.08)

20 MTA KIK DOI Iroda - https://konyvtar.mta.hu/index.php?name=h_2_1_8 (2025.07.05)

Export lehetőségek és visszakereshetőség

Az Invenio-ban a rekordok exportálására Dublin Core-, MARC 21-, MARCXML- és JSON-formátumban van lehetőség. Ezen felül OAI-PMH protokoll biztosítja az automatikus adatmegosztást. Az InvenioRDM OAI-PMH szolgáltatása XML-formátumban teszi elérhetővé az adatokat, az interfész több metaadat-formátumot is támogat, például Dublin Core, MARC 21 vagy MARCXML. Az InvenioRDM emellett rendelkezik egy adminisztrációs felülettel, ahol az OAI-PMH interfészen biztosított OAI set-ek menedzselését az adminisztrátor már a webes felületen el tudja látni. Lehetőség van a metaadatokra vonatkozó egyedi keresőkifejezés révén, vagy egy közösség rekordjaira való szűrőfeltétel alkalmazásával egyedi OAI-rekordhalmazok (set-ek) definiálására.

Rövidtávú célunk az alapértelmezett Invenio metaadatmezők exportlehetőségének biztosítása és kereshetősége. A későbbi fejlesztések és integrálások során fontos lesz a fentebb tárgyalt speciális, szakterületi mezők arathatósága és kereshetősége is. Első lépésben az adatrepozitóriumot a saját discovery rendszerünk fogja aratni. Ehhez az integrációhoz elegendő az alapmezőket aratni, de hosszabb távon szeretnénk, ha a repozitórium része lenne mind a hazai, mind a nemzetközi adatrepozitóriummi közös keresőrendszereknek, föderációknak. Ebben az esetben szükség lesz majd a speciális metaadatmezők arathatóvá tételére is, különösen a szakterületi gyűjtő adatbázisok miatt.

Az adatrepozitórium natív visszakeresési lehetőségei nincsenek túlbonyolítva, egy általános keresődoboz áll rendelkezésre az összes űrlapmező lekeresésére. A találati lista a továbbiakban számos facetta mentén szűrhető (verziók, fájl típus, forrástípus stb.), illetve több szempont szerint is rendezhető (relevancia, időrend, verzió, legtöbbször letöltött, legtöbbször megtekintett tételek).

Az SZTE Adatrepozitórium céljai

Az elmúlt években két átfogó online űrlapos igényfelmérést végeztünk kutatóink körében, annak érdekében, hogy kiderítsük, melyek azok a kutatástámogató szolgáltatások, amelyekre leginkább szüksége lenne a kutatóknak. Mindkét felmérésben egyértelmű igény mutatkozott egy intézményi adatrepozitórium létrehozására. A kérdőívek eredményeit megerősítették azok a visszajelzések is, amelyeket a személyes adatkezelési konzultációkon kaptunk az egyetem polgáraitól. Tulajdonképpen sokan magától értetődőnek tartották volna, hogy kutatási adataikat saját intézményi adatrepozitóriumba töltsék fel, ezzel a lehető legegyszerűbben teljesítve a pályázati követelményeket. Ezzel együtt a kutatási adatok intézményen belüli, biztonságos tárolása is megoldhatóvá válik.

A fentieken túl, a meglévő könyvtári kutatásiadat-kezelési szolgáltatási portfólió²¹ bővítésének is logikus következő lépése a saját adatrepozitórium létrehozása. Hosz-

²¹ Szerzői Eszköztár - <https://szerzoknek.ek.szte.hu/szolgalatasaink> (2025.07.08)

szabb távon pedig szeretnénk, hogy repozitóriumunk része legyen az európai kutatási infrastruktúrának, a European Open Science Cloud²²-nak, illetve a Clarivate minősítési eljárását²³ követően a Data Citation Indexben való megjelenés is a célok között szerepel.

Irodalomjegyzék

Kovács László: Az ELKH Adatrepozitórium Platform projekt a kutatási adattárolás és megosztás országos föderált rendszere In Magyar Tudomány 184:7 (2023), p. 839–851. - <http://dx.doi.org/10.1556/2065.184.2023.7.3>

Zeller Rozália, Hoczopán Szabolcs, Nagy Gyula: Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatások előkészítése a Szegedi Tudományegyetemen: kérdőív és válaszok (2021a) – <https://doi.org/10.5281/zenodo.5166624>

Zeller Rozália, Hoczopán Szabolcs, Nagy, Gyula: Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatás a Szegedi Tudományegyetemen In Tick, József; Kokas, Károly; Holl, András (szerk.) Online térben az online térért: Networkshop 30: országos online konferencia. 2021. április 6-9. Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapest, Magyarország : Hungarnet (2021b) p. 179-187. – <https://publicatio.bibl.u-szeged.hu/22691>

Zeller Rozália, Hoczopán Szabolcs, Nagy Gyula: Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatások előkészítése a Szegedi Tudományegyetemen In Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 68:9 (2021c), p. 576–586. – <http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/22587>

22 EOSC - <https://open-science-cloud.ec.europa.eu/resources/all> (2025.07.07)

23 Clarivate Repository selection process - <https://clarivate.com/academia-government/scientific-and-academic-research/research-discovery-and-referencing/web-of-science/repository-selection-process> (2025.07.05)